

Spion voor vrede en vrijheid, Willem Schoemaker

Willem Schoemaker (links) met Prins Bernhard

Door Mike Belinfante, Haagsche Courant, 29 November 1997

Willem Schoemaker speelt in gedachten met zijn vlinderdasje. Het bier in het glas dat de levensgenieter eerder herhaaldelijk gulzig aan de lippen zette, staat te verschralen. De joviale lach en de hem zo kenmerkende bravoure zijn verdwenen.

Angst

„Natuurlijk heb ik in angst geleefd”, zegt de man die in de oorlog aan het hoofd stond van de [Geheime Dienst Nederland](#), leiding gaf aan 1.200 agenten [...] en liefst 18.000 microfilms met daarop schatten aan informatie over de nazi's aan de Geallieerden doorspeelde.

„Ik leefde met de dag. Elke maand woonde ik op een ander adres [..]. Ik heb de dood recht in de ogen gekeken”. Deze week werd 'Miki', zoals zijn schuilnaam in de oorlog luidde, herhaaldelijk met zijn oorlogsverleden geconfronteerd.

Honorair consul-generaal

De 77-jarige superspion uit de Tweede Wereldoorlog, nam afscheid als honorair consul-generaal van de Republiek Oostenrijk. „Er is me vele malen gevraagd waar om uitgerekend ik, in 1972, de post van honorair consul-generaal van het land van Hitler heb aanvaard. Met die aanstelling was voor mij de cirkel rond: het goede had het kwade overwonnen.

Bovendien speelde er zakelijke belangen mee voor Philips (mijn financier uit de oorlog), waar ik toen werkte. Het belangrijkste was dat ik met het consulschap wilde aantonen, dat Oostenrijk niet langer het land van de nazi's was. De verschrikkingen uit die dagen zal ik nooit vergeten, maar is het niet zo dat wonden pas helen als je in staat bent om te vergeven?”.

Student medicijnen

Willem Schoemaker was 19 toen de Duitsers, op 10 mei 1940, het land binnenvielen. „Ik studeerde medicijnen. De wereld lag aan mijn voeten. Ik wilde arts worden, of de zeepfabriek van mijn vader in Deventer samen met mijn broers voortzetten. De oorlog ontnam me mijn jeugd en mijn toekomst.

Willem Schoemaker op jonge leeftijd

Toen in 1942 alle studenten een verklaring moesten ondertekenen dat ze niets ten nadele van het Duitse Rijk zouden ondernemen, of anders in het Ruhrgebied te werk zouden worden gesteld, ben ik in het illegaliteit be-land”.

Willem Schoemaker begon in jaar ook zijn spionageactiviteiten. „We tel- den [Duitse] manschappen en speelden informatie door over legerplaat- sen en wapendepots. Pas later, toen ik vernam dat de 'Max', de baas van de Ne- derlandse Geheime Dienst, was opgepakt, heb ik een eigen netwerk opgezet. Ik was in die tijd bedrijfsleider bij de wascentrale van Amersfoort, dat zeep van onze fabriek afnam.

Vliegbasis Soesterberg

Die centrale moest ook de was voor de Luftwaffe doen. Dagelijks reden we naar vliegbasis Soesterberg (met 10.000 militairen, het groot- ste Duitse vliegekamp) om de kleding van de Duitsers op te halen. Na een tijdje had ik precies in de gaten waar de benzine stond opgeslagen, waar de munitiekelders waren en hoeveel vliegtuigen er waren gestatio- neerd. Op mijn aanwijzingen hebben de Engelsen de basis meer- maals hard kunnen treffen”.

Op 24-jarige leeftijd was hij het hoofd van de Geheime Dienst Neder- land (GDN). Hij had 1.200 agenten tot in Berlijn en zijn organisa- tie wist in 5 jaar 18.000 micro-foto's naar de Geallieerden te smokkelen. En zij leverde vitale informatie aan de Geallieerden over de vesting Holland, de IJssellinie en de gevreesde V-1 en V-2-raketten.

Heel bijzonder was dat er slechts 8 agenten van hem opgepakt en gedood zijn [...]. Dat is voor een inlichtingendienst in oorlogs- tijd een heel laag verlies. „Maar het zijn er natuurlijk al- tijd nog acht te veel”, vindt Schoemaker

“Aan het einde van de oorlog wemelde het van de verzetsmensen. En ik heb soms de indruk dat er na de oorlog steeds meer bijkomen...” Prins Bernhard had in Londen nooit van Schoemaker gehoord. „Dat spreekt vanzelf”, aldus de prins, „we kenden geen namen. Alleen maar codes en schuilnamen”.

Veldmaarschalk Montgomery

Hoewel Schoemaker, evenals zijn vrouw, Simone Schoemaker, die koerier- ster was geweest van haar man, na de oorlog voor hun bijdrage aan de bekor- ting van de oorlog rijkelijk werd gedecoreerd en Willem uit handen van veldmaarschalk Montgomery een persoonlijke dankbetuiging ontving, werd hij in Nederland nimmer als held vereerd.

„Er werd na 1945 niet meer over de verschrikkingen gesproken. De mensen probeerden een nieuw leven op te bouwen”.

Schoemaker had bij de Binnenlandse Veiligheidsdienst, kunnen gaan werken, maar weigerde. „Ik had te veel meegemaakt, te veel gezien. Minister-president Piet de Jong, gehuwd met een ex-GDN-agente, zei destijds gekshe- rend: 'Achteraf is het maar goed ook dat jij niet tot BVD-chef ben benoemd. Dan hadden wij niets meer te vertellen gehad'.

Ik ben in 1953 bij Philips te rechtgekomen. En toen Oostenrijk me vroeg voor de post van honorair consul-generaal, heb ik die baan mede aangegre- pen om mijn oorlogsverleden van me af te schudden....”.

Zie [Willem Schoemaker](#)